
VÝTVARNÁ VÝCHOVA

„Na krásný čistý papír se dá nakreslit celý svět“

Charakteristika vzdělávacího oboru Výtvarná výchova

Vzdělávací obor **Výtvarná výchova** obsahuje rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních účinků

Výtvarná výchova klade důraz na sémantický postoj k výtvarnému umění a vizuálně obrazným vyjádřením obecně. Vede žáka k přijímání všech forem výtvarného projevu, k rozvoji a uplatnění vlastního vnímání, cítění, představivosti, fantazie a invence.

Umění je chápáno jako svébytný způsob komunikace a vyjádření individuálních postojů k okolnímu světu. Vlastní tvorba a reflexe umění podněcuje utváření hodnot, kreativitu i rozvíjení schopnosti komunikace a spolupráce. Klade důraz na individualitu, estetické cítění žáků, tvořivost, vnímání a pozitivní přijímání kultury ostatních lidí.

Vyučování **výtvarné výchovy** probíhá na 1. stupni ve třídách a na 2. stupni v odborných učebnách. Vyučuje se jako samostatný předmět. V učebním plánu jí je věnována tato časová dotace:

v 1. – 3. ročníku – 1 hodina týdně

v 4. a 5. ročníku - 2 hodiny týdně

v 6. a 7. ročníku - 2 hodiny týdně

v 8. a 9. ročníku - 1 hodina týdně

Vyučovací předmět **výtvarná výchova** je propojen s *dramatickou výchovou* (ilustrace literárních děl), s *hudební výchovou* (výtvarný záznam hudby, inspirace hudební skladbou apod.), *informačními a komunikačními technologiemi* (získávání informací z oblasti umění apod.), na 2. stupni i s *dějepisem* (vývoj umění a kultury v různých historických obdobích).

Průřezová témata jsou do vzdělávacího oboru zařazena okrajově a aktuálně:

osobnostní a sociální výchova (OSV) – neverbální komunikace, rozvíjení kreativity (vlastní tvorba) poznávání lidí ve svém okolí a vztahů mezi nimi prostřednictvím výtvarných projevů, spolupráce ve skupině

výchova demokratického občana (VDO) – demokratická pravidla při spolupráci ve skupině, vyjádření vlastního názoru a postoje, snaha o vlastní zhodnocení práce v hodinách

výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (EGS) – poznávání kultury a umění jiných zemí

enviromentální výchova (EV) – člověk a příroda, využití přírodních i odpadních materiálů, záznam přírodních forem

multikulturní výchova (MKV) – vnímání a pozitivní přijetí výtvarných projevů různých kultur,

mediální výchova (MV) – získávání a předávání informací v oblasti výtvarného umění, média v každodenním životě, spolupráce se školním časopisem,...

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

1. stupeň

Kompetence občanské - učitel

- Zprostředkovává návštěvy výstav, společenských akcí, divadel a vede žáky k organizování a účasti na těchto akcích i v jejich volném čase
- Učí vnímat informace z veřejných sdělovacích prostředků (filmy, časopisy, knihy, TV)
- Učí žáky reprezentovat výsledky své práce

Kompetence pracovní - učitel

- Vyžaduje dokončení práce
- Společně se žáky se podílí na výzdobě třídy, školy
- Vhodně motivuje žáky k práci
- Podporuje žáky v jejich tvořivosti a kreativitě
- Vede žáky k udržování pořádku a příjemného pracovního prostředí

Kompetence komunikativní - učitel

- Vede žáky k výtvarnému vyjádření svých pocitů a názorů
- Komunikuje s žáky nad výtvarnými pracemi
- Motivuje žáky k prezentaci svých prací – nástěnka, školní časopis

Kompetence sociální a personální - učitel

- Rozvíjí schopnosti žáků hodnotit svoji práci pozitivně i negativně a dokázat přijmout názory jiných
- Podporuje sebedůvěru žáků – nebát se namalovat své pocity
- Učí děti snášenlivosti – tolerance k práci ostatních

2. stupeň

Kompetence k učení - učitel

- Využívá audiovizuální techniku a názorné pomůcky
- Plánuje návštěvu výstav a galerií
- Vytváří časově tematické plány
- Sleduje nové poznatky ve svém oboru
- Vyhledává informace a vhodně předává žákům
- Provádí autoevaluaci výsledků své práce, ověřuje si efektivnost učení
- Snaží se zdokonalovat svou práci
- Vede žáky k celoživotnímu vzdělávání
- Sleduje v hodinách práci všech žáků

Kompetence k řešení problémů - učitel

- Stále žáky seznamuje se zdroji informací podle druhu problému a učí žáky s informacemi pracovat
- Učí kolektivní diskusi, práce s chybou.

- Diskutuje se žáky o možnostech řešení výtvarného problému
- Akce mimo školu, zadává referáty
- Hodnotí žáky také podle přístupu k práci a jejich zodpovědnosti

Kompetence komunikativní - učitel

- Vytváří komunitní kruh
- Vede žáky ke spolupráci a vzájemné komunikaci (práce ve skupinách, diskuse, prezentace vlastních prací)
- Dává žákům prostor k vyjádření vlastního názoru a vybízí je k tomu
- Vede žáky k porozumění různým formám výtvarného projevu
- Pracuje s obrazovým materiálem
- Reaguje na dění i mimo školu a dává prostor k diskusi
- Poskytuje možnost využití informačních prostředků k doplnění znalostí
- Zadává referáty

Kompetence sociální a personální - učitel

- Učí ohleduplnosti a vytváření kladných mezilidských vztahů
- Vede ke schopnosti hodnotit situaci, přijmout kritiku provést sebekritiku
- Vede žáky ke společnému vytváření pravidel slušného chování a jejich dodržování
- Vytváří takové situace, kdy žáka nutí oddělovat podstatné od nepodstatného
- Podporuje sebedůvěru, diskutuje s žáky, vnímá jejich názory a postoje
- Vede žáka k vytváření pozitivního vztahu k sobě samému, respektuje individualitu žáků
- Učí děti snášenlivosti a sebeúctě, vzájemné ohleduplnosti, respektu a toleranci k jiným kulturám, zařazuje společné diskuse, promýšlí prevenci proti šikaně

Kompetence občanské - učitel

- Motivuje žáky k zájmu o kulturu
- Vede žáky k toleranci k jiným kulturám a tradicím
- Zprostředkovává styk s kulturními projevy ve společnosti (návštěvy galerií a výstav, divadelních i filmových představení)
- Informuje a vede diskuse se žáky o sociálně patologických jevech (drogy)
- Učí je vnímat informace z veřejných sdělovacích prostředků (TV, internet, rozhlas, tisk) a dále je zpracovávat (referáty), vytvořit si vlastní názor
- Vede je k aktivnímu trávení volného času
- Dává osobní příklad kultivovaného projevu

Kompetence pracovní - učitel

- Vede žáky ke kvalitní práci a k pracovitosti vhodnou motivací
- Učí žáky propojovat poznatky z různých oborů
- Podporuje žáky v jejich tvořivosti
- Vede žáky k udržování pořádku a příjemného pracovního prostředí
- Vyžaduje dokončení zadaných úkolů
- Vkládá do výuky momenty pro osvěžení

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Výtvarná výchova

Ročník: 1. – 3.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty), porovnává je a třídí.	➤ pozorování přírodních útvarů, rozlišování tvarů, barvy, struktury, otiskování v barvě, frotáž, kresba ➤ vodorovné, šikmé čáry, elipsy, ovály, kružnice ➤ sledování a srovnávání tvarů předmětů, rozvoj pozorovací schopnosti a paměti	mezipředmětové vztahy: Člověk a jeho svět (vycházky do přírody), M - (geometrické tvary)	
➤ v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti ➤ uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace.	➤ výtvarné vyjádření vjemů a postojů ke skutečnosti na základě vlastního prožitku dítěte (z vyprávění, četby, filmu) ➤ barvy základní a podvojně, barevný kontrast a harmonie ➤ vnímání barev – teplé a studené	OSV – osobnostní rozvoj - kreativita	
➤ vyjadřuje rozdíly při vnímání událostí různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky.	➤ seznamování s různými druhy výtvarného umění ➤ používání různých výtvarných prostředků a materiálů (modurit, kaménky, kůra, plody, špejle...) ➤ vyhledávání a výtvarné dotváření přírodnin na základě představ – kombinace přírodních materiálů		
➤ interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření, odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností.	➤ aktivní práce s ilustrací – funkce ilustrací a jejich výrazových prostředků (barva, linie, prostor), poznávání různých vyjadřovacích prostředků porovnáváním ilustrací ➤ fotografie, film	mezipředmětové vztahy: ČJ – literární výchova	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vyjádření vlastních pocitů ze své vlastní tvorby ➤ vysvětlování výsledků tvorby podle svých schopností a zaměření 	<p>návštěvy výstav</p> <p>mezipředmětové vztahy: Čj – literární výchova, sloh</p>
---	--	---

OSV – osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Výtvarná výchova

Ročník: 4. a 5.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazového vyjádření, porovnává je na základě vztahů. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světelné a barevné kvality ➤ textury – jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru ➤ typy vizuálně obrazných vyjádření – jejich rozlišení, výběr a uplatnění – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, skulptura, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama 	<p>OSV - osobnostní rozvoj - rozvoj schopnosti poznávání</p> <p>návštěva filmových představení, galerie, výstavy</p>	<p>expresivní volný výtvarný projev, rozvíjení prostorového vidění a citění</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazového vyjádření ve vztahu k celku, v plošném vyjádření linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a skulpturní postup, v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uspořádání objektů do celků - uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření 	<p>OSV – osobnostní rozvoj - kreativita</p>	

model.			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby 	OSV – osobnostní rozvoj – kreativita	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazová vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů ➤ prostředky vnímatelnými ostatními smysly; smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická media, reklama 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazového vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky – včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání) 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ porovnává různé interpretace vizuálně obrazového vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací 	MV – interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazových vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); vysvětlování výsledků tvorby podle 	MKV – etnický původ	

	vlastních schopností a zaměření. Proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění.		
--	---	--	--

OSV – osobnostní a sociální výchova

MV – mediální výchova

MKV – multikulturní výchova

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Vzdělávací obor: Výtvarná výchova

Ročník: 6. – 9.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů. ➤ Uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků. ➤ Variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prvky vizuálně obrazného vyjádření – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury; vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru a v časovém průběhu (podobnost, kontrast, rytmus, dynamické proměny, struktura), ve statickém i dynamickém vizuálně obrazném vyjádření – jejich rozlišení, výběr a uplatnění –hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, skulptura, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama, vizualizované dramatické akce, komunikační grafika; ➤ rozlišení, výběr a uplatnění pro vlastní tvůrčí záměry 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ OSV – osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Expresivní volný výtvarný projev, rozvíjení prostorového vidění a cítění Návštěva galerií, výstav.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu - vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty (lineární, světlostní, barevné, plastické a prostorové prostředky a prostředky vyjadřující časový průběh), ve statickém a dynamickém vyjádření 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ OSV – osobnostní rozvoj - kreativita 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; ➤ K tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby, uplatnění a interpretace 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ OSV – osobnostní rozvoj – kreativita, komunikace; kulturní diference 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; ➤ Porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly – vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly; ➤ smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická media, reklama 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ MKV - multikulturalita, etnický původ; kreativita 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ OSV – komunikace, kooperace a kompetice, hodnoty, postoje, praktická etika 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Návštěva výstavy současného umění

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; ➤ Vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; ➤ odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ MV – interpretace vztahu mediálních sdělení a reality 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; ➤ vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu); ➤ vysvětlování výsledků tvorby podle vlastních schopností a zaměření. ➤ proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ MKV – etnický původ 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; ➤ nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly, ➤ reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických); ➤ smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření; ➤ proměny komunikačního obsahu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ OSV – hodnoty, postoje, komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Návštěva výstavy současného umění